

Vastaus valtuustoaloitteeseen pyöräilyn, arjen ja julkisen liikenteen yhteensovittamiseksi

775/00.05.00/2022

Kaupunginvaltuusto 21.03.2022 § 41

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli valtuutettujen Heli Koposen ja Timo Lehmusmetsän jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

”Sujuva liikkuminen paikasta toiseen on yksi jouhevan arjen peruspilareista. Nykyinen, autoiluun liiaksi keskittyvä liikkumiskulttuurimme ei kuitenkaan ole kestävällä pohjalla, sillä se edistää tutkitusti muun muassa ilmastomuutosta ja luontokatoa sekä heikentää kansanterveyttä.

Energiariippuvuus fossiilisista polttoaineista on myös turvallisuus- ja omavaraisuuskysymys, kuten olemme saaneet todeta viimeaikaisten maailmantapahtumien pohjalta. Kohonneiden polttoainekustannusten varalle on tarjottava kestäviä, edullisia ja terveellisiä ratkaisuja, jotta etenkin lyhyet matkat on aidosti mahdollista korvata ilmastofiksuilla liikkumismuodoilla.

Kouvolan kokoisessa kaupungissa pyöräilyä edistävien toimenpiteiden merkitys on poikkeuksellisen suuri, sillä välimatkat ovat pitkiä, julkinen liikenne kulkee harvakseltaan ja kaupunkisuunnittelu suosii toistaiseksi autoilua. Myös erilaiset päästötavoitteet, kuten HINKU-verkosto 80 %:n päästövähennyksellään vuoteen 2030 mennessä, velvoittavat kestävämpiin ratkaisuihin.

Me allekirjoittaneet ehdotamme seuraavia parannuksia:

1. Waltti-matkakortti sovitetaan kaupunkipyöräjärjestelmään siten, että Waltin kausikortilla saa käyttöoikeuden kaupunkipyöriin.

Perustelu: Julkisen liikenteen on oltava eheä ja kestävää liikkumista edistävä kokonaisuus, jonka käyttöön kannustetaan määrätietoisesti. Koska Kouvolan paikallisliikenne ei yllä kaupungin joka kolkkaan, pysäkiltä määränpäähän siirtymiseen on tarjottava apua. Vastaava järjestelmä on käytössä muun muassa Turussa Fölin ja paikallisen kaupunkipyöräoperaattorin välillä, ja siitä on saatu hyviä kokemuksia.

2. Polkupyörän kuljettamisesta perittävä 3,5 €:n lisämaksu poistetaan kokonaan Kouvolan paikallisliikenteestä.

Perustelu: Kouvola koostuu useista taajamakeskittymistä, jotka sijaitsevat verrattain kaukana toisistaan. Jotta kestävien kulkutapojen valitseminen onnistuisi myös keskusta-alueiden ulkopuolella asuvilta kuntalaisilta, polkupyörän käytön ja kuljettamisen esteitä tulisi purkaa mahdollisimman paljon. Kouvolan lähijunissa polkupyörää saa jo nyt kuljettaa ilmaiseksi.

3. Nykyistä kaupunkipyörätarjontaa täydennetään kuormankuljetukseen soveltuvalla välineistöllä, kuten muutamalla laatikko- tai tavarapyörällä.

Perustelu: Polkupyörä ei ole pelkästään henkilökuljetin, vaan se taipuu erinomaisesti myös kuorman kuljettamiseen. Kaupunkilaisille tulisikin tarjota mahdollisuus kuljettaa tavanomaista suurempia kuormia ilmastokestävästi ja edullisesti. Kouvolassa kestävän kuormankuljetuksen tarve korostuu entisestään muun muassa siitä syystä, että Kouvolan nykyinen marketalue on rakentunut kauas keskustasta, jolloin suurikokoisten ostosten tekeminen hankaloituu ilman henkilöautoa.”

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Kaupunginhallitus 28.11.2022 § 334

Valmistelija: hallintojohtaja Katja Tommiska, puh. 02061 58651, katja.tommiska(at)kouvola.fi

Joukkoliikenneyksikkö on laatinut aloitteeseen vastauksen seuraavasti:

1. Waltti-matkakortti sovitetaan kaupunkipyöräjärjestelmään siten, että Waltin kausikortilla saa käyttöoikeuden kaupunkipyöriin

Valtuustoaloitteessa on esitetty, että Kouvolan kokoisessa kaupungissa pyöräilyä edistävien toimenpiteiden merkitys on poikkeuksellisen suuri, sillä välimatkat ovat pitkiä, julkinen liikenne kulkee harvakseltaan ja kaupunkisuunnittelu suosii toistaiseksi autoilua. Aloitteessa ehdotetaan, että Waltti-matkakortti sovitetaan kaupunkipyöräjärjestelmään siten, että Waltin kausikortilla saa käyttöoikeuden kaupunkipyöriin.

Kouvolassa tehdään kestävän liikkumisen kuten pyöräilyn sekä kävelyn ja joukkoliikenteen kehittämiseksi pitkäjänteistä ja laaja-alaista työtä. Vuonna 2021 valmistunut Kouvolan kaupungin kävelyn ja pyöräilyn edistämissuunnitelma sisältää kolme kärkitoimenpidettä sekä vuoteen 2023 ulottuvan 34 muun toimenpiteen listauksen. Kaikkien toimien perusteena on pyöräilyn ja kävelyn olosuhteiden kehittäminen sekä kaupunkikohtaisten ja valtakunnallisten tavoitteiden toteuttaminen. Toimenpiteisiin sisältyy toimenpiteinä mm. kaupunkipyöräilyjärjestelmän tukeminen taloudellisesti, matkaketjujen kehittäminen ja tähän liittyen joukkoliikenteen pyöräilypysäköinnin kehittäminen. Matkaketjujen kehittämisessä on kysymys Kouvolan joukko- ja pyöräiliikenteen

yhteensovittamisesta, joka koskeva vaiheistettu kehittämisohjelma on valmistunut syksyllä 2021.

Kävelyn ja pyöräilyn edistämissuunnitelman mukaisesti kaupunki tukee kaupunkipyöräilyjärjestelmää ja vuosittainen tuki on 44 000 euroa. Käytössä on 60 peruspyörää ja 10 sähköpyörää. Kaupungilla on voimassa oleva sopimus paikallisen kaupunkipyöräyrytyksen kanssa, joka vastaa mm. kaupunkipyöräjärjestelmän tieto- ja hallintajärjestelmien, mobiilisovelluksen ja näiden vaatimien tietoliikenneyhteyksien toimittamisesta, ylläpidosta, tietoturvasta ja tietosuojasta sekä niihin mahdollisesti liittyvien ongelmatilanteiden asianmukaisesta ratkaisusta. Kaupunkipyöräien käyttömaksut ohjautuvat yritykselle.

Kaupungin joukkoliikenteessä käytettävä Waltti-kausilippu on voimassa 30 vuorokautta, jonka aikana saa matkustaa rajattomasti koko Kouvolan alueella. Kausilippu ladataan Waltti-kortille tai sen voi ostaa myös mobiililippuna. Kaupunkipyöräjärjestelmän sovittaminen Waltti-kausilippuun tarkoittaisi käytännössä sitä, että kausilipun hankkineet henkilöt voisivat käyttää kaupunkipyöräiä ilman eri maksua.

Turun Föli-liikenteseen on luotu oma taustajärjestelmänsä, jolla Turun kaupunkiliikenteen järjestelmä ja kaupunkipyöräjärjestelmä on kytketty toisiinsa. Siten Fölin kausikorteilla pystyy käyttämään Turussa kaupunkipyöräiä. Turussa kaupunkipyöräjärjestelmä on kilpailutettu osaksi joukkoliikennettä bruttosopimuksen tavoin, jolloin pyöräilyjärjestelmät tulot ohjautuvat kaupungille. Toisin kuin Turussa voi pääkaupunkiseudulla Helsingin seudun liikenteen (HSL) sovelluksen kautta ostaa kaupunkipyöräien käyttöoikeutta, mutta lippu- ja maksujärjestelmää ei ole kytketty HSL-tariffeihin.

Joukkoliikenneviranomaisen ja kaupunkipyöräyrytyksen järjestelmät on haluttu pitää erillisinä. Tämä on yleisin malli Suomen kaupungeissa. Kuopion kaupunki on kehittämässä vastaavaa järjestelmää kuin Turussa erään kaupunkipyöräyrytyksen kanssa ja varannut tähän kehittämiseen ja ylläpitoon tarvittavat tekniset ja henkilöresurssit kuten Turussa. Kuopiota lukuun ottamatta muut Waltti-kaupungit eivät ole lähteneet kehittämään erillistä taustajärjestelmää.

Mikäli Kouvolassa TVV lippu- ja maksujärjestelmä Oy:n (TVV LMJ Oy) kautta hankittu Waltti-kausikortti ja siihen liittyvä maksujärjestelmä kytkettäisiin kaupunkipyöräyrytyksen ja sen yhteistyökumppaneiden maksujärjestelmiin, tämä tulisi huomioida kaupunkipyöräien seuraavassa mahdollisessa kilpailutuksessa. Lisäksi tulisi varata myös riittävät resurssit erikseen perustettavaan taustajärjestelmän luomiseen, koska TVV LMJ Oy:llä ei ole valmista järjestelmää tällaista käyttötarkoitusta varten. TVV LMJ Oy:n mukaan Kouvolassa tällaisen taustajärjestelmän perustamiskuluihin tulisi varata arviolta 57 000 – 60 000 euroa.

Waltti-kausikortin kytkeminen osaksi kaupunkipyöräien maksujärjestelmää maksaisi siis kertaluontoisesti

käyttööntovaiheessa arviolta noin 57 000 – 60 000 euroa ja vuosittain arviolta noin 15 000 euroa sisältäen mm. järjestelmän ylläpitokulut, transaktiomaksut ja polkupyörien käytön. Mikäli kaupunkipyörien käyttö kausilippuun liitettynä lisääntyisi tämänhetkisestä tasosta, nousisivat vuosittaiset kustannukset vastaavasti.

Kouvolan kaupunki kehittää kestävästä liikkumista tekemällä kaupungista pyöräilylle ja kävelylle suotuisamman paikan sekä myös uudistamalla joukkoliikenteen linjastoja siten, että joukkoliikenne vastaisi nykyistä vielä paremmin asiakastarpeisiin. Kehittämistoiminnan tavoitteet ovat pitkälti yhteneväisiä aloitteessa esitetyn kanssa - julkisen liikenteen, pyöräilyn ja kävelyn on oltava eheä ja kestävästä liikkumista edistävä kokonaisuus, jonka käyttöön kannustetaan määrätietoisesti. Kouvolan kaupungin kävelyn ja pyöräilyn edistämissuunnitelman mukaisesti kaupunki tukee kaupunkipyöräilyjärjestelmää jo tällä hetkellä vuosittain 44 000 eurolla ja näin käytännössä subventoi kaupunkipyörien käyttömaksuja merkittävästi. Kaupunkipyöräily on kuitenkin suhteellisen pieni osa kaupunkilaisten pyöräilyn laajaa kokonaisuutta, mistä johtuen sille osoitettavan taloudellisen tuen määrään lisäämistä aloitteessa ehdotetun Waltti-kausikorttikytken muodossa ei voida pitää tarkoituksenmukaisena.

2. Polkupyörän kuljettamisen maksun poistamisesta

Kaupunginhallitus on 6.6.2022(§ 180) päättänyt Kouvolan Waltti-liikenteen hinnastosta. Polkupyörän kuljettamisesta linja-autossa peritään vyöhykkeen sisäisen kertamatkan hinta, joka on aikuisen kertamatkan hinta käteishinta. Kuljettaja voi oman harkinnan mukaan kieltäytyä ottamasta autoon polkupyörää, jos siitä on haittaa muille matkustajille etenkin ruuhka-aikana. Kuljetusmaksu on mahdollista tehdä vain käteisellä teknisistä syistä johtuen. Kokoon taitetun taittopyörän, taitetun potkupyörän tai taitetun sähköpotkulaudan voi kuljettaa maksutta matkatavarana.

Uusimmissa liikennöintisopimuksien kalustovaatimuksissa edellytetään, että kyseisten sopimusten kaikissa liikenteessä olevissa autoissa, myös vara-autoissa, tulee olla auton sisätiloissa 1-3 paikkaa lastenvaunuille ja tai pyörätuolille ja tai polkupyörälle. Tällöin matkustajat pystyvät pääsääntöisesti itse huolehtimaan näiden välineiden siirtämisestä autoon ja matkanteko ei hidastu. Muissa voimassa olevissa liikennöintisopimuksissa on erilaisia vaatimuksia koskien polkupyörien kuljettamista. Matkatavaroina korkealattiaisissa busseissa suurikokoisten polkupyörien kuljettaminen hidastaa matkantekoa merkittävästi, kun kuljettaja lastaa polkupyöriä auton erillisiin tavaratiloihin. Mikäli polkupyörästä jätettäisiin maksu perimättä, oletettavasti polkupyörien kuljettaminen matkatavarana bussissa lisääntyisi. Liikenteen ja matkanteon sujuvuuden, turvallisuuden ja aikataulussa pysymisen näkökulmista polkupyörien kuljettaminen matkatavarana voidaan ottaa huomioon tulevien kilpailutusten kalustovaatimuksissa.

Joukkoliikenteen järjestelyn kannalta ei polkupyörien kuljettaminen maksutta ole tässä vaiheessa tarkoituksenmukaista eikä mahdollistakaan edellä mainituista syistä. Kaupunginhallituksen päätöstä joukkoliikenteen tariffeista polkupyörien kuljettamisen osalta on tarkoituksenmukaista tarkastella uudelleen siinä vaiheessa, kun Kouvolassa on tarkoitukseen soveltuva linja-autokalusto käytössä. Joukkoliikenteen liikennöintisopimukset kilpailutetaan seuraavan kerran vuosien 2023 – 2025 aikana, ja tässä yhteydessä polkupyörän kuljettaminen voidaan ottaa huomioon kalustovaatimuksia määritettäessä.

3. Kuorman kuljetukseen soveltuvat kaupunkipyörät

Kouvolan kaupunki on sopimussuhteessa paikallisen kaupunkipyöräyrittäjän kanssa. Nykyinen sopimus käsittää 70 kaupunkipyörää, joista 10 polkupyörää on sähköpolkupyöriä. Yrityksen mukaan kaupunki voisi niin halutessaan itse hankkia kuorman kuljetukseen soveltuvia pyöriä polkupyöriä, joihin asennettaisiin yrityksen varustamat polkupyörien lukot tai yritys voisi lisämaksusta alkaa tarjota tällaista kalustoa. Tämä merkitsisi kuitenkin merkittävää sopimusmuutosta, joka on hankintalain vastainen.

Joukkoliikenteen reitti- ja linjastouudistuksessa ollaan parhaillaan suunnittelemassa aiempaa soveltuvampia bussiyhteyksiä mm. Kouvolan marketalueelle. Palveluliikenne on lisätty kaupungin joukkoliikenteen reittioppaaseen tämän vuoden kesäkuun alusta alkaen, jotta marketalue olisi paremmin saavutettavissa myös ilman henkilöautoa. Matkatavaroiden kuljettamisesta joukkoliikenteessä on päätetty tariffipäätöksissä, eikä matkatavarasta ei peritä maksua. Kuljettaja voi oman harkinnan mukaan kieltäytyä ottamasta autoon kookasta tavarakollia, jos siitä on haittaa muille matkustajille etenkin ruuhka-aikana. Matkatavaroille ei voi varata ylimääräistä paikkaa auton täyttyessä muista matkustajista.

Seuraavan kaupunkipyöräkilpailutuksen yhteydessä selvitetään mahdollisuus ottaa tavarankuljetukseen soveltuvia polkupyöriä kilpailutukseen mukaan.

Lisätietoja: joukkoliikennepäällikkö Petri Vainikka, puh. 020 615 6635, petri.vainikka(at)kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallitus päättää antaa valtuustoaloitteeseen yllä olevan vastauksen.

Kaupunginhallituksen ehdotus kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto päättää merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja toteaa lisäksi, ettei aloite anna aiheutta muihin kuin vastauksessa mainittuihin toimenpiteisiin ja että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.
